תלמוד לומר [1]כי כחטאת האשם הוא מה חטאת טעונה מתן דמים ואימורים לגבי מזבח אף אשם טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח ואי לא אהדריה קרא ה"א למאי דנפק נפק ולמאי דלא נפק לא נפק ה"נ ה"א אשת אח דאישתרא אישתראי שאר עריות לא אלא סד"א (א) °תיתי °במה מצינו מאשת אח מה אשת אח מייבמה אף אחות אשה תתייבם מי דמי התם חד איסורא הכא תרי איסורי מהו דתימא הואיל ואישתרי אישתרי ומנא תימרא דאמרינן הואיל ואישתרי אישתרי דתניא (ב) א מצורע שחל שמיני שלו בערב הפסח וראה קרי בו ביום וטבל אמרו חכמים אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס זה נכנס מוטב שיבא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת ג ואמר ר' יוחנן דבר תורה אפי' עשה לית ביה שנאמר [2]ויעמוד יהושפט בקהל יהודה לפני החצר החדשה מאי חצר החדשה אמר ד (ר' יוחנן) שחדשו בה דברים ואמרו טבול יום לא יכנס למחנה לויה ואמר עולא מה טעם הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו מי דמי לדעולא תינח

תרי איסורי. אשת אח ואחות אשה: **הואיל ואישתרי.** איסור אשת אח שהיה עליה כשמת אחיו בלא בנים אישתרי נמי איסור אחות אשה: **שמיני שלו.** שהוא יום הבאת קרבנותיו וצריך לבא בהר הבית ולעמוד בשער נקנור ולהכניס ידיו לעזרה ליתן מן הדם לבהונות (ב): **וראה קרי.** להכי נקט קרי ולא טומאת שרץ ונבלה דטמא שרץ ואפי' טמא מת נכנסין להר הבית כדמפרש באלו דברים (פסחים דף סז.) שנאמר ד) ויקח משה את עצמות יוסף עמו ושערי נקנור לא נתקדשו בקדושת עזרה כדאמרינן בכילד צולין (שם דף פה:) והרי הן כהר הבית ויכול טמא מת ליכנס לשם אבל בעל קרי משתלח חוץ לשני מחנות כזב כדמפרש באלו דברים [שם סז:] זב וכל זבה) לרבות בעל קרי: **וטבל.** לקריו: **אע"פ.** דטבול יום אחר דקרי אינו נכנס להר הבית דכל טבול יום הרי הוא בטומאה עדיין לתרומה ולקדשים ולמקדש: **זה.** יבא להר הבית ויכניס ידיו לבהונות ויטהר לאכול פסחו לערב: **שיבא עשה דפסח שיש בו כרת.** דאם לא יכניס ידיו לבהונות לא יטהר לאכול פסחו לערב: **וידחה עשה.** דוישלחו מן המחנה ה) שאין בו כרת שאין ענוש כרת אלא על ביאת עזרה וזה לא יכנס לעזרה אלא לשערי ניקנור שלא נתקדשו ויכניס ידיו לבהונות ויטהר מצרעתו וישלח פסחו לעזרה לשחוט ולערב יערב שמשו ויטהר מקריו: **ויעמוד יהושפט.** אותו היום נטהרו ישראל מטומאה שבידיהם בדברי הימים: **למחנה לויה.** להר הבית: **ואמר עולא.** במסכת זבחים (דף לב:) דאמר עולא ביאה במקצת שמה ביאה ואותיביניה מהא דקתני זה נכנס ומכניס ידו לבהונות ואי אמרת ביאה במקצת שמה ביאה נהי נמי דנכנס להר הבית משום דעשה שאין בו כרת הוא לבהונות היכי מלי מעייל ידיה אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא דקיימא לן במנחות בהקומץ רבה (דף כז:) מחוסר כפורים שנכנס למקדש ענוש כרת ואין צריך לומר טבול יום ושאר כל הטמאים ושני עולא שאני מצורע הואיל והותרה לו ביאה במקצת לצרעתו שהרי עדיין מחוסר כפורים הוא ובכרת והותרה לו מן התורה ביאה זו במקצת הותר נמי לקריו. אלמא הואיל ואישתראי חד איסורא אישתראי נמי אידך דהוה גביה:

תינח

ת"ל כי כחטאת האשם הוא. והשתא לא צריך קרא דושחטו את הכבש דכולה מילתא מיניה גמר מהיקשא וכריש איזהו מקומן (זבחים דף מט.) מוקי ליה לעכב:

למאי דנפק נפק. דהיינו מתן בהונות ושחיטה לצפון שכתוב בהדיא ולמאי דלא נפק כגון מתן דמים ואימורים לא נפק ולא יהיה בו מתן דמים ואימורים עד שיכתב בהדיא: **וראה** קרי בו ביום וטבל. פירש בקונטרס דלהכי נקט קרי ולא טמא שרץ ונבילה דטמא שרץ ואפי' טמא מת נכנסים במחנה לויה כדאמר בפר' אלו דברים (פסחים דף סז.) דאפי' מת עצמו נכנס שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו ואין נראה לר"י דהא דאמר וידחה עשה שאין בו כרת היינו עשה דרבנן [כדמפרש ר' יוחנן וטמא מת אין נכנס בחיל נמי מדרבנן] כדתנן במסכת כלים (פ"א מ"ח) החיל מקודש הימנו שאין עובדי כוכבים וטמאי מתים נכנסים לשם עזרת נשים מקודשת הימנו שאין טבול יום נכנס לשם ובכל טבול יום איירי בין דבעל קרי בין דטמא מת שרץ ונבילה דקא איירי בהו התם לעיל ואר"י דנקט בעל קרי לרבותא דאע"ג דאשתלח חוץ לב' מחנות התירו לו חכמים ליכנס דבמקום כרת לא העמידו דבריהם וא"ת בפ' היה נוטל (סוטה דף כ: ושם) דקתני גבי סוטה והם אומרים הוציאוה הוציאוה שלא תטמא העזרה ופריך מהא דאפילו מת עצמו שרי ומאי קושיא והא מדרבנן אסור ומירץ ר"ת שלא גזרו אלא שלא יכנס אבל אם הוא כבר שם לא גזרו עליו שיצא כיון דמדאורייתא שרי ליכנס שם ודקדק מהא דאמרינן בפרק הנשרפים (סנהדרין דף פא:) כהן ששימש בטומאה אחיו הכהנים מוציאין אותו חוץ לעזרה ומפצעין מוחו בגיזרין משמע דאין מוציאין אלא מחוץ לעזרה שהוא מחנה שכינה וממיתין אותו בעזרת נשים כיון שכבר היה שם ור"י מפרש דבסוטה דייק מדקתני הוציאוה הוציאוה תרי זימני דאי לאו דהוי איסור דאורייתא לא היו ממהרין כל כך ואין להאריך כאן: **זה** נכנס. שהיה צריך לבא להר הבית לעמוד בשער נקנור ולהכניס ידיו לעזרה וליתן לו מן הדם בבהונות ושערי נקנור לא נתקדשו כדאמרינן בכילד צולין (פסחים דף פה: ושם) שכל השערים נתקדשו חוץ משערי נקנור ששם מצורע עומד ומכניס ידיו לבהונות וא"ת למה נמנעו בשביל כך מלקדשם יעמוד בעזרת נשים ויכניס ידיו לשער נקנור ופירש ריב"ן דאין זה לפני ה' דלא הוי באויר העזרה ואין נראה דאי הוה קדוש כקדושת העזרה הוי שפיר לפני ה' ואומר רבינו תם דעשו בשביל תקנת מצורעים שיעמדו שם שיגין עליהם השער בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים: **מוטב** יבא עשה שיש בו כרת כו'. לאו מילתא דפסיקא היא דיש מקומות שהעמידו דבריהם במקום כרת כדאמרינן בפסחים בפרק האשה (דף צב.) אלא כאן לא היה נראה לחכמים להחמיר: **רבי** יוחנן אמר דבר תורה אפילו עשה אין בו. רבי יוחנן לא אתא לפלוגי אברייתא דלאו תנא הוא כדמוכח בפרק קמא דכתובות (דף ח.) דמשני אדרב תנא הוא ופליג ולא בעי לשנויי הכי לר' יוחנן אע"ג דיש לדחות דר' יוחנן (ג) °כמתני' דכלים (פ"א מ"ח) דתנן עזרת נשים מקודשת הימנו שאין טבול יום נכנס לשם אבל בהר הבית וחיל שרי והיינו מדרבנן דאי מדאורייתא אסור ליכנס במחנה לויה אם כן בהר הבית נמי ליתסר דמפתח הר הבית עד שער נקנור מחנה לויה כדתניא בתוספתא ובספרי מכל מקום אין נראה דפליגי ברייתא דהכא אמתני' דכלים אלא רבי יוחנן לפרושי ברייתא אתא דעשה דקתני לאו דוקא ולאו משום דסבר רבי יוחנן טבול יום דזב לאו כזב דמי דהא רבא אית ליה דרבי יוחנן בסוף האשה (פסחים צב.) ורבא אית ליה בפ"ב דכריתות (דף י.) דמחוסר כפורים דזב כזב דמי אלא דוקא לענין פסח הבא בטומאה דלא יאכלו ממנו זבין וזבות ונדות ויולדות קאמר דכזב דמי להכי מייתי לה בכריתות אבל לענין ביאת מקדש לאו כזב דמי וניחא השתא בריש פ"ב דזבחים (דף יז:) מסיק לכ"ע דמחוסר כפורים דזב כזב דמי ובפרק ג' מינים (נזיר דף מה.) מסיק דאפילו טבול יום דזב לאו כזב דמי אלא ההיא דזבחים לענין פסח הבא בטומאה וההיא דנזיר לענין ביאת מקדש והא דמשמע בההיא סוגיא דג' מינים דאפילו נאמר טבול יום דזב לאו כזב דמי אסור ליכנס למחנה לויה ומקרא דריש התם אר"י דהתם בזב בעל ג' ראיות דאיכא תרתי שהוא טבול יום ומחוסר כפורים ואע"ג דבשמעתין נמי בראה קרי בו ביום דהוי טבול יום ומחוסר כפורים שרי מדאורייתא היינו משום דאינו על טומאה אחת אלא על טבול יום משום קריו ומחוסר כפורים משום צרעתו: [וע"ע תוספות זבחים לב: ד"ה ור"י]: **שחדשו** בה דברים ואמרו טבול יום אל יכנס למחנה לויה. וא"ת מנא ליה שחדשו מטבול יום דלמא חדשו מטמא מת עצמו ויש לומר דמשמע ליה שלא חדשו אלא על החצר והחצר היינו עזרת נשים כדמוכח ביחזקאל (מד) ואילו טמא מת אסור אפי' בחיל: **ואמר** עולא מה טעם כו'. פירוש כיון דביאה במקצת שמה ביאה מה טעם התירו חכמים להכניס ידיו לבהונות ואם תאמר וכיון דשמה ביאה ואפילו הכי שרי מקצתו משום דלא אפשר בענין אחר א"כ כולו נמי לישתרי וי"ל דלא ניחא שידחה ביאת כולו דכתיב בהדיא ואל המקדש לא תבא אבל ביאה במקצת לא כתיב בהדיא אלא מהיקשא גמר לה עולה התם מה נגיעה במקצת שמה נגיעה אף ביאה במקצת כו' ועוד יש לומר כיון דלאפשר על ידי ביאה במקצת אם יכנס כולו חייב מידי דהוה אהיה לו דרך קצרה ובא לו בארוכה:

מי

עין משפט
נר מצוה

כח א מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הל' ה:

◆

מוסף רש"י

מצורע שחל שמיני שלו בערב הפסח. שטבל והעריב שמשו בשביעי, נכנס בשמיני למחנה לויה לשער נקנור שלא נתקדש בקדושת עזרה, כדכתיב בקרא (ויקרא יד) והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואותם לפני ה' וגו', ובעזרה עצמה לא היה נכנס אלא מכניס ידו לבהונות לפי שאין מחוסר כפורים נכנס לה, כדאמרינן במכות (ח:) טמא יהיה לרבות טבול יום, עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים, שאם נכנסו למקדש חייבין כרת (פסחים צב.). **וראה קרי בו ביום**, ונדחה ממחנה לויה, כדאמרינן באלו דברים (סז.) דבעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות וטובל לקריו, דלצרעתו טבל מאתמול (שם). **אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס.** שטבול יום אחר דקרי אינו נכנס, דכתיב (דברים כג) כי יהיה בך איש וגו' וכבא השמש יבא אל תוך המחנה (פסחים שם). או: דקסבר טבול יום דזב כזב דמי וה"ה לטבול יום דקרי (זבחים לב:). **זה נכנס.** להר הבית להכניס ידיו לבהונות כדי שיאכל פסחו לערב (פסחים שם) ומכניס ידיו לעזרה ליתן מדם האשם ומלוג השמן על בהונותיו כדי שיטהר לאכול פסחו לערב, והוא ישלחנו לעזרה היום לשחוט ולזרוק עליו אבל הוא לא יכנס לעזרה, דטבול יום שנכנס לעזרה בכרת (זבחים שם). **מוטב שיבא עשה.** דפסח, שיש בו כרת וידחה עשה. טבול יום בהר הבית, שאין בו כרת. אלא בעזרה, ולא משום דמכניס ידיו לעזרה, הא אמרינן בשחיטת קדשים בפ"ב (לב:) איכא למ"ד ביאה במקצת לאו שמה ביאה ואיכא למ"ד הואיל והותרה לו אותה ביאה מקצת לצרעתו, אע"פ שענוש כרת משום מחוסר כפורים והתירו הכתוב דכתיב לפני ה', הותרה לו אף לקריו (פסחים שם). **דבר תורה אפילו עשה לית ביה.** עשה שאין בו כרת דקאמר תנא דברייתא לאו דוקא, דאפילו עשה אין בו בטבול יום במחנה לויה, אלא דרבנן הוא וקרא דכבא השמש במחנה שכינה קאמר (שם) או: דקסבר טבול יום דזב לאו כזב דמי (זבחים שם). **חצר החדשה.** הר הבית שחידשו בה בהלכותיה (שם) וקרי לה חדשה מפני חידוש שחידשו והוסיפו על קדושתו בו ביום ואמרו טבול יום לא יכנס לה, והכי גמיר ר' יוחנן מרביה דדבר זה חידש וגבי פסח לא העמידו דבריהם לאיסור דבעל קרי מלטבול אלא התירוהו ליכנס ולטהר שלא ידחה מפסח (פסחים שם).

מסורת הש"ס

א) פסחים צב. זבחים לב:, ב) פסחים צב: הוריות ה: זבחים לב: ע"ש, ג) [צ"ל רבי כ"א בזבחים], ד) [שמות יג], ה) [במדבר ה].

◆

תורה אור השלם

1. וְשָׁחַט אֶת הַכֶּבֶשׂ בִּמְקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחַטָּאת וְאֶת הָעֹלָה בִּמְקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַּחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא: ויקרא יד יג
2. וַיַּעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַםִ בְּבֵית יְיָ לִפְנֵי הֶחָצֵר הַחֲדָשָׁה: דברי הימים ב כ ה

◆

גליון הש"ס

גמ' תיתי במה מצינו. עי' יומא דף מ ע"ב תד"ה מה מקום: שם במה מצינו מאשת אח. בתוס' לעיל ג ע"ב ד"ה לא תעשה שיש בה כרת היה לגם הגי' פה תיתי אחות אשה מאשת אח: תוס' ד"ה רבי יוחנן אמר וכו' דרבי יוחנן כמתני' דכלים. וכן לאיזה ממתני' פ"א מ"ח דתמיד בא ויסב לו אצל אחיו הכהנים:

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' אלא סד"א תיתי אחות אשה במה מצינו מאשת אח: (ב) רש"י ד"ה שמיני שלו וכו' הדם לבהונות. נ"ב פ"א שעומד שם המצורע ומכניס ידיו לבהונות שאעפ"י שמשתלח חוץ לג' מחנות בשמיני שלו הותר לבא בשתי מחנות אבל בעזרה אינו נכנס כדאיתא במס' מכות דף ח טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים ובטמא מקדש כתיב בפ' פרה אדומה וחוץ לעזרה אי אפשר שלא יפסל ביוצא והכנסת ידיו ביאה מקצת היא במצורע ולא שמה ביאה הלכך מזה עליו והוא עומד בשער נקנור: (ג) תוס' ד"ה ר"י דר"י סבר כמתני':

◆

תוספות ישנים

הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו. וא"ת א"כ מאי קאמר לעיל מוטב יבא עשה שיש בו כרת וידחה כו' לימא טעמא דהואיל והותר. וי"ל דלעיל לא יוכל לומר כן דמאי לימא הואיל והותר וכו'. משמע שהוא היה נאסר מקודם לכן ולעולם יכול המצורע ליכנס בשערי נקנור שהוא מחנה לויה אבל הכא [שייך] הואיל והותר דהא עד עתה נאסר להכניס ידו לבהונות: